

پرواز

اما در دهه ۵۰ یک نام دیگر با همان پیراهن آبی پررنگ در تهران متولد شد که آن هم از آسمان می‌آمد. هما را سازمان هواپیمایی ملی درست کرد که از همان دهه ۵۰ چه در لیگ تخت جمشید و چه در جام حذفی همواره جزو مدعیان بود و هنوز هم حمید علیدوستی را جزو تاریخ‌سازان فوتبال این کشور در وینترین افتخارات خود دارد. هما و عقاب هر دو تا دهه ۸۰ هم در فوتبال تهران به فعالیت ادامه دادند و امروز دیگر از هیچ کدام نامی نیست.

تیم فوتبال تهران دهه ۵۰

حرف آخر

در این پرونده خیلی نام‌ها هست که می‌توانست حداقل یک پاراگراف را به خود اختصاص دهد؛ از گارد گرفته تا دیهیم. نام‌هایی هم بودند مثل کیان، تهران جوان یا آرات که حق‌شان خیلی بیشتر از یک پاراگراف بود اما چه کنیم که فضای چاپ محدود است و تاریخ‌سازان بسیار. پس به اجبار ملاک را لیگ سطح اول کشور گذاشتیم...

با این وعده که این پرونده صرفاً ادای دینی بود به نام‌های تاریخ‌ساز فوتبال ایران و در فرصت مفصل آن طور که شایسته پاس، شاهین و سایر تیم‌های بزرگ باشد مجدداً سراغی از آنها خواهیم گرفت، این پرونده را می‌بندیم.

بانکداران

بزرگ استقلال و پرسپولیس اولین تیمی شد که پس از انقلاب تعادل مالی فوتبال را به هم می‌ریخت؛ به طور طبیعی چنین تیم‌هایی حتی با داشتن نام‌های بزرگ و به دست آوردن چند جام هم عمر کوتاهی دارند و آنقدر صبر ندارند تا میان هواداران جایی دست و پا کنند و خیلی زود با تغییر مدیران ارشد و قطع بودجه ورزشی پرونده آنها نیز بسته می‌شود؛ اتفاقی که افتاد و آنها نیز حذف شدند.

تیم کشاورز

در فوتبال تهران دو نام همه‌را به یاد آسمان می‌انداخت؛ هما و عقاب. عقاب کپی نیروی هوایی ارتش در دهه ۴۰ شمسی از روی دیگر نهاد نظامی وقت بود و قرار بود با پاس که توسط شهربانی تأسیس شده بود، رقابت کند. نظامی‌ها همه در عقاب بودند، درست مثل حالا که بازیکنان سرباز به تیم‌های نظامی می‌روند تا خدمت سربازی را بگذرانند. پس مشخص است که جمعی از نامدارترین ستاره‌های تاریخ فوتبال کشور پیراهن آبی عقاب را پوشیده باشند.

خانواده شاهین

پاس تنها استثنای ما نیست؛ نامی به بزرگی شاهین هم هست که باید به صورت جداگانه به آن توجه کرد. در مورد شاهین کتاب‌ها نوشته شده و مردان بزرگش مفصل گفته‌اند اما باز این نام آنقدر بزرگ است که خیلی چیزها در مورد آن تا امروز پنهان مانده باشد. اگر بخوایم به طور اجمالی خلاصه‌ای از زندگی‌نامه این نام بزرگ را در جهت تکمیل این پرونده اینجا بیاوریم، باید اشاره کرد به اینکه دهه ۲۰ شمسی دکتر اکرامی شاهین را بنیان گذاشت و طی دهه ده این نام تبدیل به پرطرفدارترین نام فوتبال ایران شد. شاهین هم مثل تاج - که رقیب آن روزگارش بود - در سرتاسر کشور شعباتی داشت که گاه گوی سبقت را از برادر بزرگتر یعنی شاهین تهران می‌ربودند. شاهین اهواز در دهه ۶۰ فاتح جام حذفی شد و به عنوان نماینده ایران به جام باشگاه‌های آسیا رفت. شاهین آبادان، شاهین مشهد و... هر کدام زیر مجموعه‌هایی هم داشتند که این چارت سازمانی و اداری را از منبع اصلی یعنی شاهین تهران گرفته بودند. در تهران شاهین چند تیم زیرمجموعه داشت که هر کدام به صورت مستقل در مسابقات شرکت می‌کردند اما آنچه باعث شد نام شاهین بر پیشانی

تیم فوتبال شاهین تهران

باشگاهدار یا سرمربی ملی

حسین فکری یکی از کسانی است که حق پدری بر فوتبال ایران دارد؛ مردی که در دهه ۴۰ شمسی سرمربی تیم ملی شد و تا دهه ۷۰ و هدایت پیام در لیگ آزادگان هنوز در سن بالای ۸۰ سال کار می‌کرد. اما مربیگری و بازیکن‌سازی تنها جنبه از شخصیت حسین فکری نبود. او که خود یکی از بازیکنان اولین تیم ملی تاریخ بود، ریاست باشگاه تهران جوان را هم داشت که تا دهه ۶۰ یکی از تیم‌های همیشه مدعی در فوتبال تهران بود. در کنار هما و آرات و... حسین فکری با واگذاری مدیریت یا مالکیت تهران جوان همان روز با فوتبال

دارایی نماینده نسل اول

اما با پیدایش لیگ به سطح دوم فوتبال رفت و در دهه ۶۰ یکبار تصمیم به احیای مجدد گرفت و با جذب بازیکنان بزرگ استقلال و پرسپولیس برای خود قدرتی شد اما با تغییر مدیران، پرچم تیم‌داری در تیم فیروزه‌پوش پایتخت برای همیشه پایین کشیده شده و حالا دیگر نامی از این ابرقدرت نیست؛ همان طور که نامی از رقبایش وجود ندارد.

فوتبال تهران در دهه ۲۰ شمسی رقابتی بین چند تیم خاص بود. هنوز نه اثری از پرسپولیس بود و نه تاج و در آن روزگار باشگاه طوفان یا کیان رقیب گردن کلفتی به نام دارایی داشتند. علی‌اکبر خان محب باشگاهی را بنیانگذاری کرد که همواره سمبل رقابت و دلیل پیشرفت برای تیم‌های پرطرفدار بود. دارایی در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ نیز قطب اصلی فوتبال تهران ماند

پایتخت پرخطر

چه بخوایم چه نخواهیم در کشورهای توسعه‌نیافته‌ای چون کشور ما بیشتر امکانات در مرکز مستقر است و به طور طبیعی بخش عمده‌ای از تاریخ هر پدیده را باید در پایتخت جست‌وجو کرد. فوتبال هم اگرچه در شهرستان‌ها همیشه زنده بوده اما این فوتبال تهران بود که در دهه‌های قبل از تولد لیگ، جور زنده ماندن این رشته ورزشی را می‌کشید و پس از شروع لیگ هم تیم‌های بزرگ تهرانی چشم و چراغ فوتبال کشور بودند. نمی‌شود پرونده‌ای در مورد تاریخچه فوتبال ایران رفت و تهران را استثنا نکرد. آنقدر گفته و ناگفته در این شهر قدیمی دفن شده که باید برای آن پرونده جداگانه اختصاص داد. در این فرصت کوتاه تنها فهرست‌وار یادی خواهیم کرد از نام‌های تاریخ‌ساز فوتبال تهران و در فرصتی مناسب به طور مفصل به پایتخت می‌پردازیم.

نام بزرگ پاس

در فوتبال تهران نامی به بزرگی پاس وجود داشت که تا امروز آخرین تیم ایرانی است که قهرمان باشگاه‌های آسیا شده و خود آنقدر عنوان و افتخار - از لیگ تخت جمشید تا لیگ برتر حرفه‌ای - کسب کرده که باید در پرونده‌ای جداگانه به طور مفصل فقط به سبزی‌ها پرداخت.

پاس تهران با داشتن بیش از یکصد ملی‌پوش هنوز هم پس از استقلال و پرسپولیس بیشترین نماینده را در تاریخ فوتبال ایران دارد اما چیزی که پاس را بالاتر از دو قطب سنتی پرطرفدار قرار می‌دهد مکتب مربیگری آن است؛ مکتبی که باعث شد حتی همین حالا هم با وجودی که دیگر نامی از پاس در فوتبال ایران طی دهه اخیر نمانده اما باز تعداد مربیانی که از این مکتب برخاسته و در سرتاسر فوتبال ایران خدمت کرده‌اند از مربیان استقلالی و پرسپولیسی بیشتر باشد!

بینید این تیم کجا بوده که تا ۱۵ سال پس از مرگش هنوز دیگر رقبا به آن نرسیده‌اند... البته که روی کاغذ پاس تهران پس از انتقال به استان همدان هنوز زنده بود ولی همه می‌دانستند که این قدم آخر است و همین چند روز قبل خبر رسید که پرونده پاس برای همیشه بسته شده و پس از این دیگر نامی با این قدمت و اعتبار در فوتبال ایران وجود نخواهد داشت. چه به خاطر این اتفاق تلخ باشد و چه به خاطر آن همه ملی‌پوش یا آن مکتب مربیگری، باید برای پاس پرونده جداگانه‌ای تشکیل داد و در فرصتی مناسب‌تر به آنچه در سرگذشت این باشگاه پرافتخار وجود داشته است، پرداخت. در این مجال تنها به همین اکتفا می‌کنیم که منتظر پرونده کامل ما در مورد پاس باشید.

یکی از آخرین قاپوهای پاس تهران